

85. rocznica utworzenia Tajnej Organizacji Nauczycielskiej

(26 października 1939 r.)

14 października 2024 r. członkowie Oddziału ZNP w Białymstoku uczcili pamięć nauczycieli poprzednich pokoleń składając wieniec pod pomnikiem Nauczycieli Tajnego Nauczania w Białymstoku.

W roku 2024 przypada 85. rocznica utworzenia Tajnej Organizacji Nauczycielskiej. 26 października 1939 roku decyzją kierownictwa Związek Nauczycielstwa Polskiego przeszedł do działalności konspiracyjnej pod kryptonimem TON. Celem Tajnej Organizacji Nauczycielskiej było skupianie różnych organizacji nauczycielskich i oświatowych, organizowanie konspiracyjnych kompletów w zakresie szkół średnich, wyższych i dokształcanie w zakresie szkół elementarnych oraz zapewnienie edukacji przyszłym nauczycielom w wyzwolonej Polsce, jak również opieka nad nauczycielami i ich rodzinami, głównie przesiedlonymi z terenów wcielonych do Rzeszy.

Jednym z pierwszych działań TON było skorelowanie działań wszystkich organizacji zawodowych nauczycieli istniejących przed wojną, co nastąpiło w wyniku powołania 8 grudnia 1939 roku Międzystowarzyszeniowego Komitetu Porozumiewawczego Organizacji i Stowarzyszeń. W ramach tej struktury znalazły się Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, Stowarzyszenie Chrześcijańsko-Narodowe Nauczycieli Szkół Powszechnych, Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Państwowych i Stowarzyszenie Szkół Prywatnych.

Głównym zadaniem tej tzw. centrali nauczycielskich związków zawodowych była walka z okupantem, prowadzenie tajnego nauczania oraz niesienie pomocy nauczycielom.

(fragment wystąpienia dr Piotra Wierzbickiego)